RAADSVOORSTEL

Aan de gemeenteraad

Zaaknummer 4590705

Onderwerp: Gemeenschappelijke Regeling en Bedrijfsplan Omgevingsdienst Groene Metropool

Kernboodschap

De besturen van Omgevingsdiensten Regio Arnhem en Regio Nijmegen (ODRA en ODRN) stellen voor de beide diensten te fuseren tot de Omgevingsdienst Groene Metropool. Door deze schaalvergroting ontstaat een steviger en duurzaam robuuste dienst, die ook in de toekomst goed in staat zal zijn taken voor gemeenten en provincie te blijven uitvoeren. Conform de procedure in de Wet gemeenschappelijke regelingen, wordt nu de concept Gemeenschappelijke Regeling (GR) voorgelegd aan de raden en Staten voor zienswijze. Ook kan een zienswijze ingediend worden op het concept bedrijfsplan. Later dit jaar zal in een tweede fase de toestemmingsprocedure doorlopen worden. Bij goedkeuring kan de nieuwe ODGM volgens planning per januari 2026 van start.

Voorstel

1. Kennis te nemen van het besluit van de besturen van omgevingsdiensten ODRA en ODRN, om de ontwerp-stukken voor een fusie van beide diensten voor zienswijze voor te leggen aan raden en Staten
2. Met bijgevoegde concept zienswijzebrief te reageren op het voorstel Gemeenschappelijke Regeling en Bedrijfsplan Omgevingsdienst Groene Metropool

Inleiding

In de evaluatie “Om de Leefomgeving” (2021) constateert de commissie Van Aartsen dat het stelsel van Omgevingsdiensten in Nederland op onderdelen niet goed functioneert. Eén van de tekortkomingen is de omvang van omgevingsdiensten. Kleine diensten zijn onvoldoende ‘robuust’; zij hebben onvoldoende kennis en gekwalificeerde menskracht in huis. Met het oog op een steeds krappere arbeidsmarkt en een steeds hoger vereist kennisniveau dringt de staatssecretaris Milieu aan op fusies om zo te komen tot minder en robuustere omgevingsdiensten.

Binnen Gelderland ligt ODRN voor ODRA als samenwerkingspartner voor de hand. Dit vanwege de geografische ligging, een gelijksoortige samenstelling van grote kerngemeente en kleinere omliggende gemeenten, reeds bestaande beleidsmatige samenwerking en beleidsambities binnen de Groene Metropool Regio, en een gelijksoortig bedrijvenbestand. Naast de verplichte milieutaken voeren beide diensten ook voor meerdere gemeenten de bouwtaken uit. Bovendien voeren de twee

Arnhem GEMEENTE

diensten complementaire stelseltaken uit van vergunningverlening milieu (ODRN) en milieu toezicht (ODRA) voor alle provinciale bedrijven in Gelderland.

Begin dit jaar bent u met een raadsbrief geïnformeerd over de onderzoeken die de besturen van omgevingsdiensten ODRA en ODRN waren gestart, gericht op een mogelijke fusie van deze twee diensten. Op basis van deze onderzoeken hebben de bestuurders van beide diensten op 6 mei j.l. unaniem besloten dat het verantwoord is om de volgende stap in het proces te zetten en raden en Staten van betrokken gemeenten en provincie te vragen hun zienswijze te geven op de GR Groene Metropool.

Beoogd effect

Bestuurlijk vaststellen van een juridisch en bedrijfsmatig kader waarmee de nieuwe omgevingsdienst Groene Metropool haar taken voor de deelnemende gemeenten en provincie duurzaam, goed en efficiënt kan uitvoeren.

Argumenten

1.1 De fusie is een goede manier om een gezonde en robuuste omgevingsdienst te houden

Het rijk dringt aan op fusies tussen relatief kleinere Omgevingsdiensten. Door een fusie van ODRA en ODRN ontstaat één van de grotere omgevingsdiensten in Nederland. Dit biedt vooral kansen om gekwalificeerd personeel te binden en om een hoog kennisniveau te handhaven. Belangrijke randvoorwaarden voor het goed uitvoeren van de door gemeenten en provincie bij de dienst belegde taken in onze regio.

1.2 Kwaliteit dienstverlening krijgt meer aandacht

De huidige kwaliteit van dienstverlening door ODRA is een aandachtspunt. Het rekenkamerrapport uit 2023 toonde aan dat deze beter moet. ODRA heeft hiervoor een intern verbeterprogramma lopen. Daarnaast heeft ODRA nu op verzoek van de gemeente Arnhem twee extra maatregelen getroffen. Ten eerste zal ODRA op korte termijn in het eigen kantoor een publieksbalie openen. Tot het moment waarop dat is gerealiseerd, heeft ODRA in het Stadhuis Arnhem een loketfunctie ingesteld, waar vragen van bewoners en bedrijven kunnen worden beantwoord. Daarnaast stelt ODRA een accountmanager aan specifiek voor de kwaliteit van dienstverlening bij Arnhemse bouwtaken.

Kanttekeningen en risico's

1.1 Verschillen tussen de diensten leveren waarschijnlijk herverdelingseffecten op

In het bijgevoegde Due Diligence rapport wordt duidelijk dat er verschillen zitten tussen de twee diensten, met name op factoren als uurtarief, overheadpercentage, productieve uren en ziektepercentage. ODRA scoort dan telkens wat beter als ODRN. Bij de fusie is het te verwachten dat hierdoor herverdelingseffecten zullen ontstaan. Of dat daadwerkelijk gebeurt

en hoe groot deze zullen zijn, is nog niet duidelijk. Uit het rapport komt het beeld naar voren dat de risico's met strakke bedrijfsvoering goed beheersbaar zijn. Voor het aansturen van deze herverdelingsvraagstukken zal later dit jaar een plan van aanpak worden opgesteld. Om te voorkomen dat gemeenten meteen met financiële consequenties worden geconfronteerd, is afgesproken dat de tarieven van beide diensten in 2026 en 2027 nog niet veranderen als gevolg van de fusie. Vanaf 2028 zal de omgevingsdienst gaan werken met een nieuwe financieringssystematiek.

1.2 Groter werkgebied betekent minder nabijheid

Een grotere omgevingsdienst heeft niet alleen voordelen. In 2013 is in Gelderland bewust gekozen voor kleine diensten, die dicht op het werkgebied kunnen opereren. De lijnen naar bewoners en bedrijven en ook naar het bestuur en gemeentelijke organisatie zijn dan korter. Hoewel ODRA nog steeds voldoet aan alle robuustheidscriteria, komen de nadelen van het kleine schaalniveau in Gelderland steeds meer naar voren. Dit komt vooral door externe ontwikkelingen zoals de genoemde schaarste op de arbeidsmarkt en het steeds hogere kennisniveau dat vereist is om de taken goed te kunnen blijven uitvoeren. ODRA is zich bewust van het belang van nabijheid en ook de nieuwe fusie-organisatie zal hier aandacht aan blijven geven, bijvoorbeeld door teams te laten opereren op vaste werkgebieden en meer aandacht te geven aan directe bereikbaarheid en dienstverlening.

Participatie

Het traject van de mogelijke fusie loopt al zo'n twee jaar en is steeds onderwerp van gesprek geweest in de besturen van beide diensten, waarin alle deelnemende gemeenten en de provincie zijn vertegenwoordigd. Ook de reguliere ambtelijke adviesorganen zijn hierbij betrokken. Het concept van de Gemeenschappelijke Regeling is opgesteld in samenwerking met juristen van een aantal van de deelnemende gemeenten, waaronder Arnhem. Op 17 maart jl. is een voorlichtingsavond geweest waar voor de betrokken raads- en statenleden onder meer het doel van de fusie, de randvoorwaarden en het proces zijn toegelicht.

Financiën

De kosten voor het fusieproces die tot aan het besluit van 6 mei zijn gemaakt, worden gedekt uit de lopende begrotingen van de diensten. De kosten voor de fusie die tijdens de 'inrichtingsfase' in de rest van 2025 gemaakt zullen worden zijn ingeschat op € 1.1 mln. De verwachting is dat deze gedekt kunnen worden uit hiervoor beschikbare fondsen van het rijk en provincie Gelderland.
De kosten en dekking van de realisatiefase vanaf 1-1-2026 zullen in beeld gebracht moeten zijn vóórdat het proces van de toestemmingsprocedure later dit jaar gestart wordt.
Herverdeeleffecten, frictiekosten en schaalvoordelen zijn op dit moment nog niet in beeld.

Uitvoering

Uw raad wordt gevraagd een zienswijze in te dienen op de Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst Groene Metropool. Ook kan een zienswijze ingediend worden op het concept

RAADSVOORSTEL

Bedrijfsplan van de nieuwe organisatie. De ingekomen zienswijzen worden door het Algemeen Bestuur van beide diensten behandeld, waarna eventueel aanpassing van de stukken kan volgen. Na de zomer worden de gewijzigde GR en definitief bedrijfsplan ter vaststelling aangeboden aan de colleges van B&W en Gedeputeerde Staten, hierbij is dan voorafgaande toestemming van de gemeenteraden en Provinciale Staten vereist. De besluitvorming is dan afgerond. Wanneer minimaal negen van de elf partners van ODRA akkoord zijn kan volgens planning per 1-1-2026 de nieuwe Omgevingsdienst Groene Metropool van start gaan.

Communicatie

Communicatie zal centraal verzorgd worden door de twee omgevingsdiensten of de fusieorganisatie

Bijlagen

Stukken voor gemeenteraad

- Ontwerp-Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Groene Metropool
- Toelichting ontwerp-Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Groene Metropool
- Ontwerp-bedrijfsplan Omgevingsdienst Groene Metropool
- Definitieve Due Dilligence rapportage
- Concept zienswijze fusie ODRA ODRN

GEMEENTE Arnhem

RAADSVOORSTEL

Besluit van
Zaaknummer 4590705

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;
gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 20 mei 2025;

gelet op artikel 10 van de Wet gemeenschappelijke regelingen;

Besluit:

Met bijgevoegde concept zienswijzebrief te reageren op het voorstel Gemeenschappelijke Regeling en Bedrijfsplan Omgevingsdienst Groene Metropool

De griffier, De voorzitter,

GEMEENTE Arnhem